

ADDENDUM

AKTUALISERING VIR DIE KERK VAN VANDAG

Die gelowige student van die Nuwe Testament is, hier aan die begin van die derde millennium na Christus, terdeë daarvan bewus dat ons in veranderende tye leef. 'n Poging, soos die voorafgaande studie van 'n enkele begrip, ἐγκράτεια na my mening 'n noodsaaklike faset van die aangewese weg om die premoderne Woord van God vir vandag te aktualiseer.

Dit het vandag dringend nodig geword: Postmoderne mense laat nie toe dat hulle vryheid deur enigiets of enigiemand ingeperk word nie. Daarom is hulle inherent geneig om selfbeheersing te sien as 'n inperking van hulle basiese vryheid. En selfs gelowiges eien hulle die reg toe om te maak soos hulle wil op sosiale en seksuele terreine van die lewe. Om hierdie vryhede en regte op te offer, of selfs net op te skort, terwille van die saak van die Here, is vir gelowiges uiters problematies. Om die welsyn van medegelowiges bo jouself te stel en "alles vir almal" te word, kom meermale nie eers in die gedagtes van Christene op nie.

Op die seksuele terrein het die pendulum na die ander uiterste oorgeswaai. Teenoor die ontkenning en sublimering van die Victoriaanse era, word seks nou aan die groot klok gehang. Selfs gelowiges gaan van die standpunt uit dat, waar daar enigsins sprake is van liefde tussen 'n man en vrou - al word dit nog meermale verwar met verliefdheid - 'n volledige seksuele verhouding aanvaarbaar is. Paulus se enigste twee alternatiewe teenoor onsedelikheid - óf seksuele onthouding óf die huwelik - word uitgebrei met die verskoning dat hulle tog beplan om in die huwelik te tree. Terwyl masturbasie met reg bevry is van al die skewe konnotasies wat daaraan geheg is, is daar nou egter geen begrensing ten opsigte van selfbevrediging nie en groei pornografie in literatuur en op film en rekenaarprogramme ongebreideld voort.

In 'n sekere sin sluit die postmoderne geëmansipeerde mens dus weer aan by die Hellenistiese Stoïsyne wat hulleself so hoogs ontwikkelde geag het dat hulle hulle deur niks, behalwe deur hulle eie wil en begeertes, laat bind nie.

Paulus se siening en gebruik van die begrip ἐγκράτεια het weldeeglik binne ons tydsgewrig iets te sê vir gelowige volgelinge van Jesus Christus.

Hy dra as kind van sy tyd duidelik kennis van die Hellenistiese begrip ἐγκράτεια. Hy word in die kerk in Korinte gekonfronteer met, aan die een kant 'n aanvaarding van onsedelikheid en aan die anderkant 'n neiging tot asketisme en wêreldsvreemdheid wat vir hom nie te rym is met 'n geloofsgehoorsame lewe in Christus onder leiding van die Heilige Gees nie. In sy antwoord vind hy ἐγκράτεια gepas om te gebruik: Daarmee tipeer Paulus die enigste alternatief, wat vir hom inpas binne sy Christologiese en teologiese raamwerk, vir 'n aktiewe seksuele verhouding binne die huwelik.

Die Pauliniese seksuele etiek is ook vandag koersbepalend vir gelowiges wat in 'n geslagsverhouding betrokke is. Gelowiges in die vroeë Kerk het Paulus verkeerd verstaan toe hulle die huwelik gedegradeer het en asketisme en die selibaat as opdrag aangegryp het - die teendeel is inderwaarheid waar: Paulus waarsku juis teen 'n werklikheidsvreemde onderdrukking van die geslagsdrang. Die uitsonderlike ("begaafde") gelowige wat wel in onthouding kan leef, is ook vandag nie die reël en dus norm nie. Ook vandag kan gelowiges weet dat die huwelik die ideale Godgegewe ruimte is vir die uitlewing van die geslagsdrang. Ongetroudes moet dus hulle verhoudingslewe binne hierdie raamwerk benader. 'n Verhouding behoort, tensy die betrokkenes self agterkom dat die verhouding nie uitwerk nie en beëindig word, 'n normale ontwikkelingsgang te deurloop wat kulmineer in 'n huwelik en die uitbreiding tot 'n volledige seksuele verhouding.

Die bevryding van seks uit die Victoriaanse en piëtistiese keurslyf pas ook binne hierdie Christelike etiek, maar ongelukkig het dit weer die pad byster geraak. Ek meen dat 'n humanistiese selfgeldingsdrang die vryheid waartoe Christus die gelowige geroep het, laat oorgaan in losbandigheid. Paulus se aandrang daarop dat alleen die huwelik die ruimte is vir die volledige uitleef van die menslike seksdrang, spreek daarom in ons tyd boekdele.

Voorts vind Paulus, wanneer hy sy eie hantering van sy Christelike vryhede en regte as voorbeeld vir die Korintiërs voorhou, die begrip ἐγκράτεια van pas. Nou gebruik hy dit egter in die betekenis van 'n vrywillige opsegging of opoffering - van dit waarop hy met reg kan aanspraak maak - terwille van die groter doel van die uitbreiding van die Evangelie. Soos 'n toegewyde, doelgerigte atleet verwag hy van die gelowiges in Korinte om alles feil te hê vir die Evangelie van Jesus Christus.

Talle gelowiges van vandag se prioriteite in hulle lewe moet ongelukkig ernstig bevraagteken word. Soveel van hulle raak so vasgevang in selfbepaalde doelwitte dat die saak van die Here sleg tweede kom in hulle lewens. Dit hoort nie so nie. Dit is wesentlik deel van die krisis van die kerk vandag dat gelowiges eiebelang bo die van medegelowiges stel en nie in nederigheid die ander hoër ag as jouself nie.

Die kerk het deur die eeue telkens in die slaggat getrap om Paulus se gebruik van ἐγκράτεια los te maak van sy Christologiese en pneumatologiese fundering. Telkens weer word selfbeheersing argeloos hanteer soos wat dit in die voor-Christelike Hellenisme die geval was - as 'n menslike prestasie wat die resultaat is van ysere selfdissipline en selfbeheersing binne die raamwerk van selfbemeestering. Hierdie verstaan is so vasgelê in die volksmond dat daar, na my mening, bykans geen moontlikheid bestaan om die betekenis van die begrip 'selfbeheersing' enigsins weer te kersten nie. Selfs gelowiges wat leef vanuit die genade, sien selfbeheersing dikwels as "die mens se bydrae". Daarom lyk dit vir my gerade om maar liefds in die vertaling van ἐγκράτεια die woord "selfbeheersing" te vermy en die begrip te verduidelik. In Gal 5:23 lyk 'n vertaling wat lui: "... 'n beheerste lewe" vir my van pas.